

Аннотация

В статье рассматривается проблема формирования общественных центров городов с учетом новых тенденций создания культурно-этнографических центров-комплексов в населенных местах Крыма.

Ключевые слова: градостроительная теория, общественный центр, социальный заказ, народная культура, народные ремесла, культурно-этнографический центр.

Анотація

У статті розглядається проблема формування суспільних центрів міст з урахуванням нових тенденцій створення культурно-етнографічних центрів-комплексів в населених місцях Криму.

Ключові слова: містобудівна теорія, суспільний центр, соціальне замовлення, народна культура, народні ремесла, культурно-етнографічний центр.

Abstract

The problem of forming of public centers of cities taking into account new tendencies of creation of cultural-ethnographic centers-complexes in the inhabited places of Crimea is examined in the article.

Keywords: town-planning theory, public center, social order, folk culture, folk handicrafts, cultural-ethnographic center.

УДК 711.11

О.Д.Міщенко, О.С.Усова
Р.М. Тригуб, П.П.Чередніченко

РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ МІСТ ТА ТЕРИТОРІЙ

Науково-дослідним центром моніторингу урбанізованих систем Інституту підприємництва та перспективних технологій при Національному університеті "Львівська політехніка" за сприянням постійних депутатських комісій Львівської обласної ради видано як навчально-методичний посібник для державних службовців та працівників органів місцевого самоврядування, рекомендації з просторового планування міст та територій [1].

На сьогодні процеси глобалізації та європейської інтеграції зумовлюють підвищення ролі міст у державі, ефективний розвиток можливий на шляху

підвищення рівня просторової організації та використання просторового потенціалу міст і регіонів. У зв'язку з цим підвищується актуальність професійної підготовки державних службовців місцевого самоврядування з проблем містобудування, просторового планування економіки міст та муніципального менеджменту. Адже саме вони приймають рішення про оновлення планувальної і містобудівної документації для своїх територіальних громад, формулюють завдання та беруть участь у їх вирішенні, схвалюють та погоджують розроблену документацію. Методичні рекомендації скеровані насамперед для цієї категорії читачів, але вони будуть корисними також для студентів та викладачів вищих навчальних закладів містобудівної спеціалізації.

Виклад матеріалу здійснено у формі "питання – відповідь", що, на думку авторів, спрощує сприйняття та чіткіше впорядковує матеріал. Склали питання та упорядкували відповіді проектуєчий архітектор, аспірант Київського національного університету будівництва та архітектури (кафедра міського будівництва) Михайло Габрель. Відповідали – доктор технічних наук з питань містобудування та територіального планування, професор Микола Габрель і начальник Управління архітектури і містобудування Львівської ОДА Іван Олійник. Таким чином, у складі колективу об'єдналися проектуєчий архітектор, теоретик і управлінець, що, вважаю, дозволило всебічно розкрити тему. Автори вибрали концепцію "не приземлювати" рекомендації до щоденних клопотів працівників органів місцевого самоврядування, оскільки такі фахівці повинні володіти не лише технологічними (як підготувати лист-відповідь на скаргу, де і яку резолюцію накласти тощо), а й концептуальними знаннями з окресленої предметної сфери, тобто розуміти процеси, що відбуваються в суспільстві, аналізувати їх просторовий прояв, бачити своє місце та відчувати соціальну відповідальність за власну діяльність, розбудити бажання активнішої участі у вирішенні проблем просторової організації міст і територій.

Рекомендації складаються з трьох частин:

1. Планування розвитку міст та територій. Вимоги до розробки концепції їх просторової організації та розвитку.
2. Підходи до оновлення генеральних планів населених пунктів.
3. Місцеві правила забудови територій як механізм реалізації генеральних планів.

Кожна з частин охоплює теоретичні, методологічні та практичні аспекти, підтверджується прикладами. На мою думку, такий поділ та структуризація матеріалу є логічною та чіткою. Розпочинаючи із вимог та підходів до розробки концепції просторової організації, автори підкреслюють факт недооцінки рівня обґрунтування концепції в практиці містобудівного проектування. Концепція

тракується, як правило, як ескіз, перша спроба знайти шлях просторового розвитку системи, і розробляється цей етап лише стосовно окремих міст. І це тоді, коли, як твердять автори, концепція – це найважливіший етап, оскільки тут мають закладатись основні принципи розвитку, визначатись макрохарактеристики, обґрунтовуватись ресурси та пріоритети. Від цього залежатиме обґрунтованість самих проектних рішень. І розробляється вона має для розвитку всіх містобудівних об'єктів та знаходити широке обговорення в територіальних громадах. Документ має торкатись питань просторових, тобто не замінювати різних стратегій, програм і планів соціально-економічного розвитку, а використовувати окремі положення та „проектувати” їх на просторову ситуацію. Розділ завершується аналізом та оцінкою Концепції схеми планування Львівської області. Це складний і багатогранний документ, тому автори розглядають лише основні положення та рішення, коротко оцінюючи працю своїх колег – авторів Концепції.

Стосовно другого розділу, тобто розмови щодо нових підходів до оновлення генеральних планів населених пунктів, то тут зацікавлений читач знайде багато різноманітного і корисного матеріалу, що істотно розширить кругозір у цій предметній сфері, допоможе зрозуміти суть, фахово сформулювати завдання на розробку такого документа, взяти участь у цьому процесі та об'єктивно оцінити виконаний проектною установою генеральний план чи матеріали просторового планування. Обґрунтовуючи нові підходи, автори підкреслюють потребу розуміння генплану як стратегічного документа, що розкриває перспективи і ресурси розвитку об'єкта, а не трактування його як документа, що створює умови для узаконення самовільного будівництва, яке поширено в останні два десятиліття, та вирішує питання про розширення населеного пункту для зміни процедур та інтересів вирішення питань землевідведення і нової забудови. Генплан має бути проблемно орієнтованим, розкривати шляхи розвитку об'єктів на ефективній території.

На завершення розділу автори ведуть дискусію та подають оцінку генерального плану Львова, його першого етапу (Концепції). Робиться спроба проаналізувати всі складові – від постановки задач для розробки, передпроектного аналізу до обґрунтованих підходів та проектних рішень. Рецензент не бере на себе відповідальності оцінювати цю частину проблем, проте закладений у „Рекомендаціях...” алгоритм аналізу та оцінки проектних рішень є цікавим і може допомогти спеціалістам на місцях при оціненні поданих на їх розгляд та погодження проектів.

Розділ місцевих правил забудови як механізму реалізації генеральних планів відповідно до прийнятого в „Рекомендаціях” підходу також включає теоретичні, методологічні й практичні аспекти. Його значну частину займають

регіональні правила забудови території Львівської області. Такий підхід вважаю правильним, оскільки книга розрахована на працівників відповідних служб саме цієї області, і саме опираючись на положення регіонального плану мають розроблятися місцеві правила забудови та використання територій населених пунктів. На жаль, містобудівна практика в нашій країні така, що „місцеві правила” не знаходять активної розробки і широкого застосування. Для найбільших міст усі зусилля й кошти ідуть на оновлення генерального плану, і „руки не доходять” до місцевих правил. Лише для окремих міст України виконано такі документи, значною мірою в „рекламних” цілях влади. Існують й інші причини такої ситуації – у т.ч. і побажання влади на місцях мати чітко визначені не лише процедури, а й просторові форми забудови. Це істотно звужує поле впливу багатьох владних структур на процес. Отож добре, що автори підкреслюють важливість і потребу в таких документах, які, на відміну від генпланів, матимуть силу загалу на місцевому рівні.

Звичайно, “Рекомендації...” не позбавлені недоліків. Не до кінця авторам вдалося структурувати матеріал, варто було б виділити групу ключових питань. Можна, безперечно, дискутувати щодо окремих теоретичних положень, які дещо різняться від традиційних, проте сьогоденній етап містобудівної теорії в Україні такий, що слід вітати будь-які нові думки чи підходи. Це авторська версія і спроба залучити до дискусії з окреслених питань представників місцевих органів влади для того, щоб спільно вдосконалювати містобудівні процеси в державі. Хоч автори заявляють, що намагалися “не обтяжувати виклад матеріалу надмірними теоретичними обґрунтуваннями та спеціальною термінологією”, окремі фрагменти книги читаються важко. Правда, якщо виходити від мети “Рекомендацій...” – “витягнути” представників державної служби та місцевого самоврядування, котрі працюють у цій предметній сфері, з рутини щоденних клопотів на світло сучасної теорії та методології містобудування, запропоноване “змішування” літературних стилів можна авторам вибачити.

Рекомендації корисні, і можемо позаздрити фахівцям місцевих органів Львівщини, що вони мають такий матеріал. Окрім того, вихід у світ цього видання є свідченням усвідомлення на рівні обласної ради та обласної державної адміністрації важливості питання підвищення професійного рівня людей, які відповідають за просторову організацію та розвиток міст і територій області. Нам відомо, що схожі рекомендації з’являються і в інших регіонах нашої держави. Очевидно, доцільно створити робочу групу та опублікувати в загальноукраїнському масштабі “Рекомендації” для цієї категорії користувачів за нових політичних та соціально-економічних умов нашої держави.

Такі рекомендації бажано мати державним службовцям та працівникам органів місцевого самоврядування, які не мають спеціальної професійної підготовки з містобудування та територіального планування, в кожній обласній та районних радах нашої держави, як настільну книгу. Вони будуть також корисні в навчальному процесі ВНЗ України при підготовці фахівців з містобудування, територіального планування, землевпорядкування та кадастру.

За це видання авторам слід висловити вдячність.

Як зауваження відмітимо, що слід було б авторам вказати серед літературних джерел успішно захищені докторські дисертації з містобудівної тематики [2-4], монографії [5-11] та ін., так як ці джерела і це видання будуть корисні для молодих науковців та аспірантів, які ведуть дослідження з проблем містобудування та територіального планування. Містобудівна наука не має застійних явищ. Вона бурхливо розвивається в часі. І кому як не молодим науковцям відслідковувати тенденції розвитку.

Література

1. Габрель М., Олійник І., Габрель М. Рекомендації з просторового планування міст та територій: для державних службовців та працівників органів місцевого самоврядування. – Львів, 2008. – 192 с.
2. Габрель М.М. Методологічні основи просторової організації містобудівних систем (на прикладі Карпатського регіону України). Дис.... докт. техн. наук 05.23.20. – К.: НДІТАМ, 2002. – 285 с.
3. Осітнянко А.П. Оптимізація управління територіальним розвитком міста. Дис. докт. техн. наук 05.23.20. – К.: КНУБА, 2002. - 366 с.
4. Тімохін В.О. Гармонічність еволюційної динаміки самоорганізації містобудівних систем: Автореф. дис. ... д-ра арх. 18.00.01. – К.: КНУБА, 2004. – 34 с.
5. Демин Н.М. Управление развитием градостроительных систем. – К.: Будівельник, 1991. – 185 с.
6. Габрель М.М. Просторова організація містобудівних систем Інститут регіональних досліджень НАН України. – К.: Видавничий дім А.С.С., 2004. – 400 с.
7. Куць Є.С., Куць С.В. Урбанізовані території: методологія та практика планування і управління. Науково-дослідний і проектний інститут містобудування Держбуду України (НДПІ містобудування). – Мелітополь, ТОВ „Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні”, 2003. – 252 с.
8. Осітнянко А.П. Планування розвитку міста: Монографія. – К: КНУБА, 2001. – 460 с; Видання друге - К: КНУБА, 2005. - 386 с.
9. Плешкановська А.М. Функціонально-планувальна оптимізація

- використання міських територій. – К.: Інститут Урбаністики, 2005. – 190с.
10. Тимохин В.А. Территориальный рост и планировочное развитие города. – К.: Будівельник, 1989. – 104 с.
11. Шебек Н.М. Гармонізація планувального розвитку міста. – К.: Основа, 2008. 216 с.

Анотація

Викладено рецензію на навчально-методичний посібник авторів Габреля М., Олійника І., Габреля М. "Рекомендації з просторового планування міст та територій: для державних службовців та працівників органів місцевого самоврядування". – Львів, 2008. – 192 с.

Ключові слова: просторове планування, генеральний план, передпроектний аналіз.

Аннотация

Изложено рецензию на учебно-методическое пособие авторов Габреля М., Олейника И., Габреля М. "Рекомендации по пространственному планированию городов и территорий: для государственных служащих и работников органов местного самоуправления" (на укр. яз.). – Львов, 2008. – 192 с.

Ключевые слова: пространственному планированию, генеральный план, предпроектный анализ.

Abstract

The review of the educational and methodical textbook by N. Gabriel., I. Oleynuk, M. Gabriel "The recommendations for spatial planning of the cities and territories. Adapted for the state government and local government employees". (Ukrainian language). – Lvov, 2008. - 192 p.

Keywords: spatial planning, master plan, pre-project analysis.

УДК 711.45

Г.С. Іванова-Костецька, С.О. Іванов-Костецький

ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНІ КОРИДОРИ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЄВРОПИ

Постановка проблеми і аналіз досліджень та публікацій. Економічний розвиток України кін. ХХ – поч. ХХІ ст., що характеризується перебудовою виробничих сфер діяльності з переважаючою орієнтацією на високотехнічну, науковомістку та конкурентоздатну продукцію в поєднанні з вигідним географічним положенням України, що зумовило її позицію «торгівельного